

I Seminario Internacional de Planificación Lingüística. Consello da Cultura Galega. Santiago, 25-28 de setembro de 1991.

Entre os días 25 e 28 de setembro celebrouse no Auditorio de Galicia (Compostela) o Iº Seminario Internacional de Planificación Lingüística, organizado polo Consello da Cultura Galega. Os coordinadores do evento, Antón Santamarina e Xosé Rubal, conseguiron axuntar en Santiago unha nómina impresionante de relatores (uns cento vinte), varios deles de sona internacional, e ofrecer un espazo aberto e ben artellado para o interesante repertorio de debates que suscita a cuestión da Planificación Lingüística. En catro xornadas acuguladas de traballos desfilou polo Seminario un abundante elenco de sociolingüistas europeos e americanos, galegos e españois.

De Norte-América, viñeron contribucións coma a da estadounidense Christina Paulston (*Language Planning in Education: from Context to Theory*) e os canadinos Guy Plastre (*La détermination des exigences linguistiques des postes bilingues en milieu de travail*), Stéphane Dion (*The Problems Associated with the Extension of a Minority Language into the Private Sector*) e Joseph Turi (*Language Planning: about a Legal Standpoint*). Entre os británicos é de notar a presenza de estudiosos de Irlanda e do País de Gales: así, pódense destacar a conferencia inaugural de John Edwards (*What is Language Revival?*), e as intervencións de Grant McConnell (*A Macromasurement of Language Spread of Language Planning*), Donall Ó Riagáin (responsable do Bureau Européen pour les Langues Moins répandues / Oficina Europea das Linguas Minorizadas da CE) e de Colin Williams (*Welsh Language Planning: Opportunities and Constraints*).

A representación eurocontinental foi variada e interesante, con relatorios chegados de Holanda (Bud Khleif: *Minorization of Languages in their Traditional Historical Territory: Issues of Autonomy and Identity in the NationState*) e Frisia (Auke Van der Goot: *Language Planning in Friesland*), Bélxica e Flandres, Francia e Occitania (Alain Viaut: *Como volver a socializar el occitano*). Tamén é de salientar a presenza iugoslava, con ponencias coma a de Andrina Pavlinic-Wolf: *Language Planning in Yugoslavia (concerning Croatian/Servian)*. A ausencia dunha das figuras do Seminario, Zarko Muljagic (profesor da Universidade Libre de Berlín), forzada pola tráxica agresión que vive a súa nación croata, puxo a nota tristeira no Seminario, e serviu para evocarnos ós participantes a actualidade e a gravidade que presentan os conflitos étnicos (e os seus ingredientes lingüísticos) no mundo actual, na mesma Europa. Con todo, leuse e debateuse a lección *Standardisation of Romance languages "under pressure"*. A

tentative Typology, que afonda na suxerente liña de análise estandarolóxica enxergada polo profesor zagrebí.

Precisamente o conflito serbo-croata constitúe un tráxico recordatorio do importante que é que se atendan as angueiras nacionalitarias das minorías étnicas e lingüísticas. Como se constatou reiteradamente no Seminario, a desposesión que padecen os pobos das súas linguas propias e a imposición de linguas dominantes representan non só a conculcación dos máis elementais dereitos da persoa, senón tamén atendados contra a riqueza e o equilibrio ecolóxico-cultural da humanidade, e o que é peor, supoñen unha altamente perigosa fonte de conflictividade étnica. Xa que logo, a planificación normalizadora das linguas étnicas e minorizadas, trátase do armenio (como expuxo Emilia Nercissians: *The Adoption of Modern Armenian*), do hebreo (segundo explicou Asher Stern: *A Century of Hebrew Language Planning*), ou do quechua (Eva Gugenberger: *Los problemas de la planificación del Quechua en su condición de lengua dominada*), preséntase como un valioso instrumento para satisfacer as arelas de progreso das nacións e evitar marxinações, inxustizas e violencias, salvaguardando ó mesmo tempo a liberdade e a paz.

Volvendo ó amplo abano de interviñentes no Seminario, faremos referencia breve ás representacións máis nutridas, a catalana, a basca e a galega. Conforme o grao de desenvolvemento do proceso normalizador e da sociolingüística correspondente, quedou constancia da solidez da contribución catalá, coas achegas de persoeiros como Miquel Siguán, Isidor Mari e Teresa Cabré (*Servicios lingüísticos y normalización*). Do país vasco, tamén se deixou sentir, entre outras, a voz Carmen Garmendía, a figura máis importante da planificación lingüística en Euskadi.

A presenza galega no Seminario foi notablemente plural e numerosa. En primeiro lugar, destacaríamos unha seire de traballos de campo interesantes e ben presentados: por exemplo, os de Arza, Veiga, Rubal (*Linguas vehiculares do preescolar e EXB en Galicia: situación actual e valoración de necesidades*), e mailo relatorio colectivo *Perfil sociolingüístico dos traballadores dos servizos centrais da Xunta de Galicia*. Estes e outros traballos son un exponente do avance no coñecemento da realidade galega especialmente no terreo descritivo, que é fundamental punto de partida nun proceso de planificación. Naturalmente, que despois da descrición, precísase realizar un esforzo analítico e interpretativo. Nesta liña se poden situar as contribucións de Modesto Neira (*Aportacións sociolingüísticas á Planificación Lingüística en Galicia*), Joan Argenté e Anxo Lorenzo (*Transmisión lingüística primaria e extensión social dunha variedade minoritaria*), e máis A. Lorenzo e Xan Bouzada (*Os intercambios sociolingüísticos nos ámbitos laborais*).

En contraste, hai que sinalar algunhas carencias, entre as que se pode sinalar a escasez de relatorios sobre a problemática da estandarización do galego, aínda que o tema foi tratado por Benigno Fernández e Henrique Monteagudo (*A estandarización do galego: estado da cuestión*). Tamén se botou en falta unha maior presenza de organizacións cidadás do tipo da Mesa pola Normalización Lingüística e a Asociación de Funcionarios pola Normalización Lingüística, e unha información máis ampla e completa,

dirixida ós estudiosos foráneos, dos avances e problemas do galego. Ademais, non se sentiu falar abondo sobre experiencias normalizadoras nas institucións (Xunta, pero tamén Concellos, Universidade ou Centros de saúde).

Á beira de intervencións como as referidas, oíronse algúns discursos pouco novos (Manuel Regueiro, cunha pobre intervención na Mesa redonda *Problemas e proxectos de Normalización Lingüística no campo da educación*), inertes (Pilar García Negro: *A ficción da cooficialidade*), reiterativos (Antonio Gil Hernández: *Corpus Planning, status planning: correlacionamentos*), ou decididamente tediosos (Carmo Henriques e Fernández Velho: *Poder e contraplanificación*).

Secomasí, para poder ofrecer un xuízo máis aquilutado do Seminario, precísase ler con vagar as actas, que agardamos que se publiquen sen tardanza. Un percorrido polos temas tratados e as perspectivas adoptadas evoca inmediatamente o carácter interdisciplinar do dominio da planificación lingüística. No Seminario cubríronse as variadas facetas que presentan os procesos de normalización (ideolóxicas, políticas, legais, institucionais, organizativas, lingüísticas), desde as múltiples perspectivas da psico- e socio-lingüística, a glotopolítica, a filoloxía, a socioloxía da educación e o dereito, e a partir de experiencias desenvolvidas nos máis dispares contextos. Témo-la esperanza de que este encontro se converta nun fito na articulación dun amplo campo de coñecemento que abre perante nós a realidade viva de Galicia. Semella evidente que para abordarmos con eficacia e posibilidades de éxito a aventurada tarefa da normalización do galego precisamos explora-lo campo da normalización/planificación con máis dedicación, medios e esforzos dos que levamos investido. As causas da nosa relativa indixencia na materia son diversas, e non é este lugar para estenderse nelas. Apuntemos de pasada en primeiro lugar a irresponsable desidia oficial, pero tamén a pasividade social (síntoma de falta de articulación e vitalidade do noso tecido societario), as deficiencias dos estudiosos, a desorientación dos intelectuais e a miopía ideolóxica de moitos nacionalistas (especialmente dalgúns responsables políticos).

Porque en todo caso, e un pouco á marxe do Seminario, temos que constatar que, mesmo contando con contribucións coma as de Xesús Alonso Montero ou Francisco Rodríguez (encontradas en certos puntos importantes), ou, en sentidos distintos, de Antón Santamarina, Xosé Rubal ou Mauro Fernández, aínda se deixan notar lagoas de importancia e carencias de alcance na reflexión teórica sobre a situación e perspectivas da lingua galega. Claro está que desta deficiencia non teñen ningunha culpa os coordinadores do Seminario, que son ben merecentes dunha cálida felicitación polo seu traballo impecable na organización dun acontecemento que, estamos seguros, vai contribuír a supera-las deficiencias apuntadas e a reforza-lo camiño da normalización.

HENRIQUE MONTEAGUDO